

Določanje kandidatov oziroma list kandidatov s strani političnih strank

Kako določi kandidatno listo oziroma kandidaturo politična stranka?

ZLV v 51. členu določa, da politična stranka določi kandidate po postopku, določenem z njenimi pravili. Pri določanju kandidatov smejo sodelovati samo člani stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v občini. Kandidate določijo s tajnim glasovanjem. Poleg tega opozarjamo, da se pri vprašanih, ki jih ZLV izrecno ne ureja, uporabljajo določbe Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – ZVDZ-UPB1, 54/07 odločba US). Ta pa med drugim v tretjem odstavku 51. člena ZVDZ določa, da mora biti predlogu kandidatne liste, ki jo politična stranka predloži občinski volilni komisiji, priložen zapisnik o določitvi liste kandidatov in pravila politične stranke, ki se nanašajo na določanje kandidatov. Sestavni del zapisnika mora biti tudi lista prisotnosti s seje organa, ki je določil kandidatno listo. Iz te se namreč ugotavlja, ali je politična stranka spoštovala določbo zakona, da smejo pri določanju kandidatov sodelovati samo člani stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v občini.

Kaj morajo vsebovati pravila politične stranke, po katerih ta določa kandidatno listo oziroma kandidaturo?

Zakon določa, da politična stranka določi kandidate po postopku, določenem z njenimi pravili. Politične stranke lahko ta pravila uredijo s statutom politične stranke ali s posebnimi pravili, ki jih sprejmejo za določanje kandidatur na lokalnih ali drugih volitvah. Druga rešitev se zdi primernejša, saj gre za podrobno urejanje postopkov evidentiranja, določanje rokov za sklic zbora članov, načina sklica in vodenje zbora članov, sklic zbora članov, če v občini ni organiziranega lokalnega odbora stranke, so pa tam člani s stalnim prebivališčem, določanja načina tajnega glasovanja, določanje zapisnikarja in overovatelja zapisnika in podobno. Predlog pravil mora slediti določbam zakona, da smejo pri določanju kandidatov sodelovati samo člani stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v občini in da ti kandidate določijo s tajnim glasovanjem.

Ali lahko politična stranka določi kandidatno listo oziroma kandidaturo v občini, kjer nima organiziranega lokalnega odbora, ima pa člane stranke s stalnim prebivališčem v tej občini?

Če politična stranka nima organiziranega lokalnega odbora v občini, ima pa v tej občini člane s stalnim prebivališčem se pravi z volilno pravico, lahko sklic zbora članov politične stranke v tej občini opravi hierarhično najbližji organ stranke (npr. regijski organ ali glavni organ na državni ravni) ali lokalni odbor sosednje občine, odvisno katerega od načinov določajo prej omenjena strankina pravila. Pri vlaganju list kandidatov po posameznih občinah morajo biti predlagatelji pozorni na določbo 51. člena ZLV, da politična stranka vloži listo kandidatov v posamezni občini le, če listo kandidatov določijo člani politične stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v tej občini. Najmanjše število članov stranke v konkretni občini z zakonom ni določeno, lahko je določeno s strankinimi pravili, v nobenem primeru pa ne more biti enako nič. Zapisniku politične stranke, ki ga je treba priložiti ob vložitvi kandidatur v skladu s tretjim odstavkom 51. člena ZVDZ, mora biti priložen spisek članov politične stranke, ki so sodelovali na tajnem glasovanju za določitev kandidature. Na podlagi tega seznama bo občinska volilna komisija preverila, ali imajo člani stalno prebivališče v občini, v kateri se vlaga kandidatura.

Ali mora politična stranka poleg lastnega predloga kandidature, določenega s svojimi pravili, zbirati še podpise za podporo kandidaturam?

Odgovor je nikalen. ZLV v določbah o kandidiranju (členi 50, 51 za večinski sistem ter 65 in 67 za proporcionalnega) ne zahteva dodatnih pogojev. Določbe pa so zelo podobne tistim iz že omenjenega 43. člena ZVDZ (strankina pravila, tajno glasovanje in stalno prebivališče članov stranke, ki so določili kandidaturo). Zakon dopušča možnost, da kandidatne liste ali kandidature vložijo bodisi politične

stranke kot posebna civilno družbena združenja bodisi skupine volivcev, ki ne želijo vstopiti v politične stranke ali niso njeni člani. Zakon podrobneje opredeljuje način določanja kandidatnih list, ki je za politično stranko drugačen kot za skupino volivcev. Politična stranka listo določi v skladu s strankinimi pravili na tajnem glasovanju, skupina volivcev pa s podpisi, overjenimi pred pristojnim državnim organom.

Ali mora v primeru vložitve kandidatne liste s strani politične stranke ime liste biti enako imenu politične stranke vlagateljice, torej imenu, ki je zavedeno v registru političnih strank, ali pa je lahko ime liste »Koalicija ..«, vlagateljica pa je ena izmed strank članic te koalicije. Ali je dolžna v primeru koalicijskega nastopa postopke v primeru lokalnih volitev (sklic članov, tajne volitve, potrditev liste ...) izvesti le vlagateljica ali pa so to dolžne izvesti in dokazati vse stranke članice koalicije.

Zakon o lokalnih volitvah v 50. in 51. členu ne določa posebej določanje kandidatur več političnih strank, je pri tem treba uporabiti določbe Zakona o volitvah v državni zbor. Ta v 43. členu določa, da lahko kandidatne liste vložita dvoje ali več politični strank. Skupina političnih strank bo v tem primeru morala ravnati, kot da bi kandidatno listo določala vsaka od političnih strank samostojno: sklicati bo treba toliko zborov članov, kolikor političnih strank sodeluje v koaliciji, občinski volilni komisiji pa predložiti toliko pravil in zapisnikov s seznamom članov stranke, ki je listo določala, kolikor strank sodeluje v koaliciji. Na zborih strank bodo člani odločali o eni skupni listi, na kateri bodo kandidati vseh političnih strank, torej tisti kandidatni listi, ki bo vložena v skladu z zakonom občinski volilni komisiji. Pri tem velja izrecno opozoriti, da morajo pri določanju biti izpolnjeni pogoji iz 51. člena Zakona o lokalnih volitvah: pri določanju liste sodelujejo samo člani vsake stranke s stalnim prebivališčem v občini, odločanje o listi pa je tajno.

Ali bo koalicija strank ob vložitvi skupne kandidatne liste določila skupno ime in logotip koalicije?

Zakon o volitvah v državni zbor v 52. členu določa, da je ime liste kandidatov, ki jo vloži politična stranka, ime politične stranke, sestavni del imena liste je lahko tudi skrajšano ime stranke ali kratica njenega imena, imenu liste pa se lahko doda tudi simbol oziroma znak stranke. Če dvoje ali več politični strank vloži skupno listo kandidatov, določijo ime skupne liste, pri čemer mora biti razvidno, da gre za skupno listo dveh ali več političnih strank. Zakon izrecno ne določa obvezne uporabe simbola pri uradnih objavah list kandidatov ali na glasovnici, pač pa je to odvisno od tehničnih in časovnih možnosti za kakovostno uporabo simbola, o čemer odloči pristojna občinska volilna komisija. Določbo zakona, da mora biti v primeru skupne liste razvidno, da gre za skupno listo, je mogoče uresničiti na več načinov, spet odvisno od tehničnih možnosti in od števila političnih strank v koaliciji, z navajanjem imen vseh političnih strank, skrajšanih imen ali kratic političnih strank kot sestavnih delov skupne liste. Zakon torej ne daje podlage za uporabo logotipa koalicije strank.

Ali lahko koalicija političnih strank vloži skupno listo pod skupnim imenom v občini, kjer ima člane le ena od političnih strank?

Ne. Pri določanju kandidatnih list mora biti izpolnjen pogoji iz 51. člena Zakona o lokalnih volitvah, da lahko pri določanju liste sodelujejo samo člani stranke s stalnim prebivališčem v občini. Če politična stranka v konkretni občini nima članov, liste ne more določiti. Zato v takem primeru koalicija političnih strank ne bo mogla vložiti kandidature kot koalicija, ampak jo bo lahko vložila le tista politična stranka, ki ima v občini člane s stalnim prebivališčem. Takrat bo v skladu z 52. členom Zakona o volitvah v državni zbor ime liste kandidatov, ki jo bo vložila politična stranka, ime politične stranke.

Če imata dve od treh političnih strank, ki so sklenile koalicijski sporazum, v občini člane s stalnim prebivališče, bosta ravnali v skladu z drugim odstavkom 52. člena Zakona o volitvah v državni zbor, ki pravi, da dvoje ali več političnih strank vloži skupno listo kandidatov in določijo ime skupne liste, pri čemer mora biti razvidno, da gre za skupno listo dveh ali več političnih strank. Seveda, v kolikor koalicijski sporazum med strankami takšno ravnanje dopušča.

Ali so na kandidatni listi, ki jo predlaga politična stranka, lahko tudi nečlani te politične stranke ali člani drugih političnih strank?

Vprašanje, ali so lahko na kandidatnih listah, ki jo bo predlagala politična stranka, tudi nečlani stranke, z zakonom ni urejeno. Zakon ureja volilno pravico tako, da od kandidatov zahteva polnoletnost in stalno prebivališče v občini oziroma volili enoti, v kateri kandidirajo. Omejitve glede članstva volilna zakonodaja ne pozna, zato občinska volilna komisija ne preverja članstva kandidatov v političnih strankah. Omejitve glede članstva praviloma določajo statuti ali že omenjena pravila političnih strank.

Ali ima politična stranka lahko samo en transakcijski račun za volilno kampanjo?

Peti odstavek 3. člena ZVRK določa, da imajo lahko liste kandidatov in posamezni kandidati na volitvah predstavnikov v predstavniških in individualnih organih lokalnih skupnosti, ki jih predlagajo teritorialne organizacijske enote iste politične stranke v različnih lokalnih skupnostih, skupnega organizatorja volilne kampanje. Skupni organizator volilne kampanje ima lahko odprt samo en račun za vse volilne kampanje za volitve predstavnikov v predstavniških in individualnih organih občine, če ima vzpostavljen sistem vplačil, ki mu zagotavljajo pravilno, popolno in zanesljivo evidenco o danih prispevkih za določeno volilno kampanjo in o plačilih stroškov te volilne kampanje. Skupni organizator volilne kampanje je namreč dolžan računskemu sodišču in občinskemu svetu posamezne občine ločeno poročati o vseh zbranih in porabljenih sredstvih za volilno kampanjo za volitve v občinski svet in za volitve župana za vsako posamezno občino.